

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 13 Juny de 1914

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEU BARCELONÉS

Núm. 345

SUMARI

- El problema del Marroc**, per B. **Estudis Verdaguersians.-El sentiment de patria en l'Obra de Mn. Cinto**, per J. FORNELL.
- La paraula en el vent**, (D'un llibre de imminent aparició, per JOSEP CARNER.
- Desvetllament jaumi? III i darrer.**
- Ram de primavera**, per JOSEP LLEONART.
- De doctrina estètica.-De la bellesa**, (Concepte absolut de harmonia) per MARTÍ CASANOVAS.
- El capitalisme i les ciutats**, (Conferència llegida a la Joventut Nacionalista)

De la premsa

- Una obra meritoria i patriòtica.**
- La Biblioteca de Catalunya**, per R. MIQUEL I PLANAS.
- L'home optimista**, per PERE LLOBERA.

Informació

- Els Jocs Florals de Lo Rat-Penat.**
- Jocs Florals de Olot.**
- Certamen científic-literari de Igualada.**

En premsa

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

El problema del Marroc

Com en el conte d'aquells qui jugaven; guanyant tots alhora, succeeix ara que per tantes situacions com ha passat la qüestió del Marroc, totes tenen raó; i aqueix és vici gros qui dificulta, per no dir impossibilita, tota via d'arranjament i enterboleix esperança de solució; car, entossudint-se en llur procedir equivocats, no es vol regonèixer tasca de esmena, com fóra convenient en assumpte de tanta transcendència.

Perxò davant un espectacle així misteriós com és el que'ns ofereix la política destructiva i concupiscent qui s'ha operat fins ara, s'advoca per a que el problema del Marroc, més que políticament i militarment, es solventi socialment.

Es clar, doncs, que al dir políticament, ara, no ens referim a la més ampla i noble significació del mot; car és evident que per la política deu resoldre's tot quan s'ocorre en la vida d'un poble; prenem aquella paraula com significadora de partit.

Com en altres afers, aqueixa baixa política ens ofereix, en el del Marroc, una anguniosa perspectiva de contrapunts qui generen desorientació i fomenten xorquia; el cas és fer el cartell, salvar l'apariència, en una paraula, fer política segons el mot s'ona entre el comú del poble; política fatua, personalista, de clientela i favoritisme; i davant tota aquesta buidor rès no hi valen les valors supremes de la realitat.

Això no és fer tòpics ni teixir apriorismes; és l'història del comportament de la política durant una serie d'anys, qui ens parla amb la brutalitat atterradora dels fets, i no es fan oviradores ventures profitoses per a la nostra col·lectivitat. Obraren en desavinença; s'ha laborat sense coneixement de causa; ah, pero, això si, de disposicions no'n volgueu més, i R. R. O. O., reglaments, projectes, regles, pautes... tot plegat no rès, coses mortes i fictícies, l'eterna

burocràcia; en la realitat no rès de positiu; és allò consagrat de la quadrícula qui divideix territoris a l'albir i dona lleis per semblar que faci quelcom; i es creen empleus per aparentar que hi ha algú qui hi treballa, s'hi preocupa i hi és intel·ligent; sense fer cas de les forces vives ni dels estats biològics, que si se'ls priva el llur natural procés esclataràn per un altre cantó, qui sab còm.

Què s'ha conseguit fins avui en dia amb aqueixa política desorientada i verbalista? Il·lús deuria ser el qui fos gosat de dir que algun profit n'hem tret; car com més ha anat, més embullada es feu la situació i ens trobem ara frec a frec de una asfíxia, en un recinte que, quasi bé, no podem anar endavant ni endarrera.

En les armes no cal, tampoc, anar-hi a cercar la solució, perquè la milícia és massa rígida i, quan no és en casos de suprema necessitat, irrita. El militar prou feina té en ser bon tècnic de son ofici; no pot pas dedicar-se a manipular les gernacions ni a modular les llurs criories.

En una tasca de colonització deu evitar-se per tots els mitjans possibles fins la més remotada aparença de que s'hi vagi a tall de conqueriment. S'ha de regonèixer que els fets d'armes són inevitables en situacions com la del Nord de l'Àfrica; però, és que per ventura s'hi ha fet quelcom altre que gestes armades? Això és el més temible; que aquella gent ferrenya i fanàtica no s'hagi pogut adonar més que de les estridents lluïssors de baionetes i de les boqueries dels canóns. I no és aquesta força qui deu anar-s'hi a palesar; tota una abundor de beneficis, fins a llençar, deu aportar-s'hi per a anar-los *civilitzant* amb la dolça enganyifa del ben fruit i de les plaents comoditats. De segur que si tantes mil·lionades com se gastaren exclusivament per foc; s'haguessin esmerçat d'altra mena; se'n haguera hagut més profit.

La tònica que inspira aquestes ratlles és la mateixa qui surà en el debat parlamentari sobre la qüestió del Marroc; s'ha tractat d'ella des del punt de vista de les varies tendències qui tenen representació en Corts i el substratum no és altre que, menys de política, menys de militar i més de social; del contrari som en perill de falliment.

Donava gust, dies passats, presenciar les sessions del Congrés; el nivell exterior de la cultura política fou ascendit, guanyant en cent per ú. A part del goig de notar-s'hi l'influència decisiva de lo esperit català, hegemònic, sucós i concís, qui foragità la gran oratoria sexquipedalia i bombollosa, sense nirvi ni idea, feia bo d'escoltar aquells parlaments equilibrats, qui ens acusaven com llurs autors no feien sols bandereta partidista. Sense la farsa declamatoria del revolucionarisme vuitcentista, se hi digueren coses greus, com no mai pogué sospitar-se havien d'eixir al públic sense un esfondrament social; però llur finalitat pogué lloar-se, puix per damunt tot hi hagué l'interès d'Espanya.

Mes, en el Govern hi ha la rêmora, després de fer durant tot el curs del debat un paper ben trist, i sortint amb evasives i anodinitats, a l'últim s'ha tancat en el castell estantiç de sa feblesa per a dir: anem fent, ja està bé; i els incondicionals aplaudeixen i responen: si, ja està bé; i hi fan chor els incondicionats d'un altre feble cartell; i tot és una mentida.

Aixís es juga amb la opinió; mes, prou que vindrà la fi per a aquests senyors; i damunt ells caurà l'oprobri i el menyspreu de l'oblit.

B.

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasesell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

Estudis Verdagerians

IV

El sentiment de patria en l'Obra de Mn. Cinto

Complexa com és, el sentiment de patria traspua en els versos de nostre poeta amb tota sa integritat. Una hora és l'home devot de la natura, ullprés de les belleses sensibles patries qui esclata en verb inflammat per a revelar-les a la massa no fàcilment impressionable, i canta l'abundor dels conreus de Catalunya, l'encís de ses montanyes i plans, ses valls i sos rius, sos boscos i ses prades, la blavor de son cel i de sa mar, i fins la dolcesa de ses refrigerants marinades o bé la superbiosa tramuntana empurdanesa... Altra hora és quelcom de més pregon que atrau al poeta, quelcom d'essencial, d'immutable, quelcom que'ns mostra ço que constitueix l'ànima de la patria, l'etern subfons característic damunt del qual evoluciona la raça, i aleshores el poeta es fixa en la Tradició i en la Historia, tieres que, juntes amb el Folk-lore, il·luminen les pregoneses on resten abscondides les raons de nostra manera d'ésser.

Sols així, per la molt comprensiva forma de sentir l'amor patri, pogué merèixer l'autor de «Canigò» el comprensiu dictat de «poeta nacional de

Catalunya». La casualitat, creant diverses circumstancies fortuites, ajudà a les condicions naturals d'ell per a assolir la identificació de l'ànima del poeta amb el nacional esperit, i per això la veu de Mn. Cinto s'alça potent i robusta, i l'aire català, ferit per notes cantades al propi diapasó, dugué el ressò d'elles fins els recons més amagats de la terra catalana.

En qualsevol cosa per a la qual pretingueu solidesa heu d'anar del senzill al complex, del concret al abstracte, del particular al general, no fos cosa que bastint al casal sens fonaments l'aterrés la més lleugera ventada. Per això és tan il·lusoria la pretensió de voler patriotes espanyols que no estiguin ben fermament sostinguts per l'amor a la regió; això equivaldria a construir en el buit. Mes, conreeu en la xicalla l'amor a la llar, al poble i a la regió, que, quan els xics sien grans, prou sentiràn l'amor a Espanya, puix s'hi trobaràn lligats amb nombrosíssims llaços. Eduqueu el sentiment amb ço que més a mà tinguèu, que'n serà també més fàcilment impressionat, i après els bons

resultats d'una educació tan pràctica s'us mostraran palesos en una major aptitud receptiva per a tota mena d'afectes nobles, fins els més abstrusos. En un mot: per ço que atany al patri amor sols serà introntollable aquell que tingui per centre l'amor a la família, i es vagi fent extensiu, com les ondulacions de l'aigua ferida per la pedra. Observèu-ho: aquell amor sembla que perdi en intensitat el que guanyi en extensió.

Fent referencia a Mn. Cinto, en la seva obra pot veure-s'hi ben clar que, malgrat ésser fundament segellat l'esperit del poeta pel geni català, pogué donar-nos una obra com «L'Atlàntida», en la qual el sentiment de patria és el de l'unitat ibèrica. Educat En Verdager en l'amor a la terra nadiua, i acrescudada aquesta amor per la plena connivència amb les belleses naturals de la patria, rebé l'espiritual solidificació d'un admiratiu coneixement de les llegendes semi-històriques que la tradició ens ha fet pervenir dels temps primitius de Catalunya; mes les llegendes catalanes eren enllaçades amb les de tota Espanya, i al heure coneixement d'aquestes, com el cor del poeta era prou blannament pastat per l'amor a Catalunya i alhora estava ben amarat de sa feconda saor, rebé amb facilitat el solc de l'amor patri espanyol, i la rella que l'obrí en feu brollar l'immortal obra susdita.

En canvi, si l'ànima del poeta no hagués sentida l'amor a Catalunya, si no hagués sentida l'amor a ço que tenia aprop, que ho veia, que ho palpava i de la qual vida vivia, i amb tot el qual ell se sentia ú, i creieu que, restant fret a lo pròxim s'hauria arborat per lo de lluny i que no sentint la part hauria sentit el tot? En Verdager fou català fins al bell moll del òs, i com a català sentí les glories d'Espanya; per català s'enorgullí de que Colon, gracies a aquesta, dugués a cap sos projectes, i fou per ésser català que's complagué en fer l'Iberia hereva de les esplendors del regne d'Atlas. Miren com delicadament el cor del poeta s'estremeix amb el recort d'allò primer:

«veient-se en terra el mariner perdut,
dels seus somnis pel cel busca una estrella,
i et veu a tu, Isabel la de Castella,
la reina de les reines que hi hagut.
Tu sospesaves, sola tu, sa pensa;
tu midares d'un colp sa ullada immensa,
i al teu prengué la flama de son front».

i com joiosament ens fa saber, un cop enfonzada l'Atlàntida, que l'Espanya n'és hereva!

«...bonics i rossos dos Angels s'ensopeguen;
plorós l'un puja, l'altre va rialler vers baix.
— ¡Ai dolor! jo era Angel dels regnes que s'aneguen!
— Jo ho só, — l'altre respon-li, — del que en ses runes naix.
— ¿No mor per sempre? Fenix, reviu en llit de lava?
Si, puix a Orient veig l'astre renaixer que aquí's pon».

Vetaqui sa corona de or fi que me'n pujava:
del món quan sia reina li posaràs al front.—
Li dona i la volada repren, aixís dient-li,
tot sacudint la pols de ses ales de neu,
mentre aquell baixa a Hesperia que s'alça mitg rient-li
del respallter de serres florit del Pirineu.»

Mes la forma amb que brolla el patriotisme ibèric a «L'Atlàntida» és—si val el dir-ho aixís—una forma romàntica, inflada per la fantasia, i que amara l'imaginació de tot ço que l'afalagui. Sens criticismes depuradors que arrambin l'inconsistent i muntin les ideologies i afeccions sobre la roca viva, el patriotisme den Verdaguer a «L'Atlàntida» se assembla al pseudo-patriotisme, brillant i ensordidor com un castell de focs, dels que'n pretenen l'ús-de-fruit perquè el canten al sò de la «Marxa de Cádiz.»

Ben altrament se'ns presenta la idea verdagueriana de patria quan la trobem concretada a la que n'hi dona el sentiment de Catalunya. El desordre de la fantasia s'apaibaga aleshores, i pren domini sobre d'ella la noble ponderació de les idees, i de les formes amb que'l poeta les vesteix. Ja no captiven la ànima de Mn. Cinto tradicions tan emboirades com la del continent que prengué son nom del d'Atlas, ni la imaginació somnia monstres parions a Gerió, ni lluites de gegants que's revinguin al contacte de llur mare la Terra; a l'esperit del poeta ja no l'encisen els estremiments titànics dels gegants sepultats pel llamp de Júpiter, ni els terratrèmols de les illes atlàntiques, ni que aquests tinguin per causa aquells estremiments; tampoc fretura Mn. Cinto llençar son estre a les espaordidores conflagracions dels elements i fer-li cantar els esbategs agònics d'un continent i sa raça.

Així que gira'ls ulls a Catalunya l'estre d'En Verdaguer es catalanitza tot-duna, i, encara que sembli paradoxic, a l'oblidar-se del que cantaren els poetes clàssics, és quan ell en devé més de classic, puix el classicisme no hem de cercar-lo avui en les servils imitacions i emmanllavament d'assumptes que amb la poesia greco-llatina feu el renaixement, sinó en l'assimilació de l'esperit que dugués vida immortal a les obres

capdals de les literatures de Grecia i Roma. No per haver cantat l'Olimp en pès s'immortalitzaren els poetes de la antigüetat pagana, sinó per llur bell sentit de la limitació de l'ordre, de la ponderació, de la claretat, de l'armònia...coses totes que integraven la condició suprema de la poesia, la de produir un *sofrosinic* estat en l'ànima del lector.

Llegiu el poema «Canigó» (1886), i llegiu el volum «Patria» (1888) obres, ambdúes, en les quals hi trobareu sintetitzada l'amor del poeta envers sa «dolça Catalunya», i no és qui en les altres de Mn. Cinto hi manquin manifestacions ben clares d'aital amor, sinó que l'anàlisi, cronològicament duta, de totes elles ens posa avui aquestes a les mans i ens hi hem de circumscriure.

Llegiu-lo «Canigó» i son primer cant ja us donarà una impressió de serenitat que sols pot davallar d'una plàcida visió de la naturalesa i d'una íntima compenetració amb el caire idíl·lic de les escenes populars. La gracia, l'exquisida gracia de la musa llatina, en pac al patriotisme roent de l'autor, l'ha inspirat aquest el cant; en ell sembla revivre-hi l'ingenuitat fresquívola d'églogues virgilianes i en son ritme el pas cadenciós de les sacerdotesses en els joes de les festes d'Apol·ló. Veieu, doncs, s'hi serà fundament sentida de la patria catalana en aquests versos quan el recort de sa dança, la sardana que n'és un dels episodis, inspira a l'autor dictant-li tanta majestat i noblesa per al ritme, i quan, alhora, la composició i la descripció del quadre proben que l'ànima de Mn. Cinto era aixamorada, fins a regalar-ne, de l'encís de la historia, de la naturalesa i del folk-lore de sa patria.

Fixeu-vos amb quina sobrietat tan catalana parla l'hermità a Gentil, armat cavaller suara, i com sa curta exhortació pinta de mà mestre al tipu del cavaller català:

«Per Deu batalla,—l'hermità li crida,—
estima son honor més que ta vida,
com ploma ta arma escriga per tot la santa llei;
sies sempre capçal de l'innocència,
si et dobla un vent que sia el de clemència;
escut sies pel poble i espasa per ton rei»

i és que'l patriotisme fa sentir tan fortament a En Verdaguer tots els elements integradors d'aquest cant mestre, que la ploma en sès mans sembla que agafi la força d'un cisell; tota l'escena adquireix un relleu tan extraordinari, mercés al poder evocador del verb del poeta, que les figures semblen destacar-se del fons i animar-se per art de taumatúrgia.

No deixeu pas de fixar-vos en l'episodi de la sardana, i sobretot amb el moment que avança Griselda per a fer ofrena de sa coroná de reina de la festa camperola de son enamorat Gentil:

«Mes, queda, al arribar-hi, entrabancada
de Tallafarro amb la terrible ullada,
que, sens paraules, diu-li cruel:—Doncs, aon vas?—
La corona li cau al oferir-la.
i, al abaixar-se el jove per cullir-la,
amb veu de trò li crida son pare:—Doncs, que fas?

.....
Gentil resta esblaimat; apart un roure
que'l llamp acaba de ferir...

.....
Avergonyida, ella s'adossa a un arbre;
per estatua pendria-la de marbre
qui no veies ses llàgrimes rajar com una déu,
No ho veu la gent del bell ni se'n adona;
a qui dança joiós que se li'n dona
de la margaridoia que aixafa sota'l peu?»

«No veieu aquí la rudesia de la gent de guerra, la timidesa i rubor dels joves enamorats i l'indiferència de l'aixelabrada massa per a lo que no sigui son pler? tres notes geràrquiques humanes, però catalanitzades pel poeta mitjançant els accidents de que les volta, i, conseqüir-ho així, bé deu demostrar una ànima sadolla de l'esperit catalanesc, car, sense amar-la i sentir-la, la patria, no se'n copçaria pas tan completament l'esperit.

J. FORNELL

(Acabarà)

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

MOSAICHS E F ESCOFET & C

Paviments Unifas

Barcelona

Ronda Sant Pere 8

La paraula en el vent

(D'un llibre d'imminent aparició)

LA FIDELITAT DEL PELEGRÍ

Gaia Regina tolosana,
la meva amor és ben llunyana.
Nostra Senyora de Burdeus,
duc ma recança a vostres peus.
Verge de Londres en el fum,
el meu amor és clar costum.
Verge plorosa d'Édinboro;
jo só lluny d'ella i també ploro.
Veig son esguard, Dama de Bruges,
sobre els canals, entre les pluges.
O, dolça Verge de Malines,
tinc un amor de randes fines.
Gòtica Dama de París,
m'heu lliberat de mal encís.

* * *

Mare de Déu de la Mercè,
en jo tornar, deu-me sa fé.

ESPARSES DE TARDOR

Ara que, al lluny, el dia que es mustiga
retreu el flam de nostres dies vells,
veu amb recança l'oblidada amiga,
finar sos dits a dintre sos anells.

La llum ens besa amb una lleu fadiga.
Les dones clares, al fugí els ocells
senten al cor la dolça mel antiga,
i els homes tenen pensaments novells.

CANÇÓ

DE L'INSTANCIA AMOROSA

Ara és el temps i l'hora benfactora,
ara és la nit, que cal morí o amà.
Qui tindrà mai ni pà'lida penyora
de l'endemà?

Veurem potser l'il·lusió desfeta:
potser l'amor d'aquesta nit d'estiu
com una flor dins una mà distreta
caigui en el riu.

A mitja nit, els penitents ferotges
són, dotze cops, de la llur sang remulls;
dotze besars volen comptà els rellotges
sobre tos ulls.

Qui sab si, après la bèl·lica bandera,
em cridaràn els pífans matinals,
o si el forment de vostra cabellera
tempta la falç?

Ara és el temps que una divina estrella
diu en el cel que la seguim ensems:
ara és el temps que sóu encara bella.
Ara és el temps.

L'AJORNAMENT

Noranta cops ha de girar l'esfera
ans que l'amada vulgui dir-se mia;
noranta cops serà la nit impia
i vana l'esperança matinera.
Tu sola m'ets devota en ma quimera,
o fosca, obrint les ales en ma via,
que recordes al menys a ma agonia
la color de la seva cabellera.
Ara és quan la febre que m'astora
va vers la dona que mon cor adora
i es torna pau damunt de sa parpella;
i ella—en el cel encara hi ha una estrella,—
alça l'espill volent sabè a l'aurora
si el ser cruel la fa tornar més bella.

A LA NECIESA

Com una fatillera que dient
buides paraules que ni sols entén,
dona virtut a son fumant beuratge,
per ço que ell obri en tot capgirament,
mudant l'antiga flama de son vent
i l'ànim d'estatge,

tu, Neciesa, vana en tot camí.
que parlotes aixordant sens fi,
de cara obscena i flonja com la verrea,
feies sense adonar-te'n el verí
contra un amor que era de flam diví
i angoixa de la terra.

Ai dolça dona i bell amor jaquit!
Ella i jo som errívols en la nit.
Ets més greu, Neciesa, que lres,
el Dol, la Mort, l'Iniquitat, l'Oblit.
Els contraris d'un dia ens han junyit
i tu ens descompartires.

JOSEP CARNER

Desvetllament jaumí?

III i darrer

En el jaumisme cal distingir tres aspectes: a) el motiu, b) el programa, c) la essència. El motiu és el legitimitisme. El programa el tradicionalisme. La essència és una modalitat del sentit religiós, un «radicalisme religiós», segons els jaumins; una deformació, segons altres partits catòlics.

No cal ésser molt perspicaç per veure que aquests elements o aspectes reves-teixen modalitats principalment negatives. La reivindicació jurídica legitimitista, que avui no sabrien motivar històricament ni doscents jaumins en tota Espanya, s'ha convertit en vaguíssim romanticisme. El tradicionalisme, paraula inexpressiva (l'esperit tradicional pertany a tots, les concrecions passades no poden pertànyer a ningú), consisteix pràcticament en l'odi al lliberalisme. El sentit religiós és una negació de catolicitat, d'universalitat (monopoli de l'ortodoxia) i un materialisme (defensa contundent d'una metafísica).

Per cap de aquests cantons pot esperar el jaumisme un desvetllament. Que no es jugui amb els mots per suposar en vells instints una capacitat moderna, ni se'ns vulgui satisfer amb parrafades eloqüents de síntesis històriques o nocions generals de filosofia. Qualques jaumins poden dir-nos, i aleshores els donarem la raó:—*Peccavimus*. Hem gaudit de grans masses, i no les hem sabut educar ni armonitzar amb les necessitats variades i subtils. Però encare d'aquestes masses ens en resten belles quantitats. Són gent honesta en llur vida privada, gent capaç d'abnegació, gent de virtut, si no d'eficàcia. Anem a veure si els

aprofitem. Els durem a fer, per exemple, acció social. Anirem a cercar, *fòra de les característiques del jaumisme*, raons de subsistir i de millorar, medis de cooperació a l'enlairament de la societat espanyola.

Se'ns dirà que això fóra imprudent dir-ho als jaumins, que tenen demostrada la llur vehemència i la llur inflexibilitat de temperament, i nosaltres contestarem que això no hauria de dir-se amb paraules, sinó per mijà d'una habilitat d'orientacions i de propagandes.

L'home que ho fés, mereixeria la més alta lloança de tot civisme espanyol. I no cal dissimular que la tasca fóra dura. Nosaltres, però, sentim la major simpatia pel senyor Minguijón, i no voldríem pas descoratjar-lo si es veu amb cor de dur-la a compliment. I encar que el senyor Minguijón no representés ben bé aquest matiç, ens bastaria que li suposéssim (com fem talment) més educació política i possessió de veritat que a molts de sos correligionaris,—que als infeliços que a Girona s'han aliat contra la Mancomunitat amb els elements caciquistes o als que traginen rètols polítics a les assemblees religioses (?),—perquè desitgessim la seva preponderància en el partit. I fins si li convenia dir, per semblar menys sospitós, que en Cambó és heretge o la Lliga modernista, que tiri al dret. El dir això podrà no ésser exacte, però segons tots els senyals ja és tradició.

RON BACARDI

Ram de primavera

I

Mes bé sospira que enraona.

Redempció: (poema) per Na Agnès Armengol de Badia:

La antiga Roma al bell entrant del Cristianisme, entorn d'una abnegada i casta història d'amor, és el teixit d'aquest finíssim poema. ¡Quina claror i simplicitat en ell! Penso en uns pórtics blancs i ben amidats, alçant se sobre un altet, que per entre els esqueis de les columnes i a dalt s'hi vegés el blau igual i netíssim del cel.

La qualitat del poema *Redempció* la veig essenciada en aquest vers concís que l'autora diu de la donzella cristiana del poema en uns versos de presentació. I és ben bé aixó. Com a nota dominant hi ha una discreció clàssica, millor diria neo-clàssica, que hagués passat pels jardins del temps dels Milà i els Balaguer. A moments del llibre ens sembla que la poesia va a estatuar-se, a ferse corporia com el relleu d'un fris mar-

mori, però passa aquell ventet prim i polidíssim amb rastre de jardí que entrant-nos al sentit en un dolç esvaniment ens vela els ulls per a una visió massa decidida.

El difícil era no encalitzar la blavor ni afeixugar la simplicitat arquitectònica amb l'erudició que el tema comporta; noresmenys jo diria que l'autora ho ha assolit. ¡Quin lèxic generós, quina música de paraules sense gaire fressa!

Llibre plaent, però amb una condició. Entengui-s'em, no m'escau posar-li condicions a la qui, primera que ningú, s'inclinà benivolenta sobre el manuscrit dels meus versos d'adolescent; no més vull dir que si ara el curs de la poesia de Madona Agnès, per l'avenir i exclusivament, quedés girat cap a aqueix cantò històric i erudit, enyoraríem la merla dels horts i de les bardices de casa, aquella que ens ha cantat *La Capta de la guineu* i el *Passeig matinal* o l'alegria de la noia sabadellenca amadora de saraus, que'm semblen troços d'aquell *Virgili Català* que jo sommio, apte a ésser llegit a les escoles o servat en els arxius.

* * *

Espectacles i Mitologies, per Josep M. López Picó.

D'aquest virtuós domador d'impulsos, d'aquest poeta amb cilici, jo en diria, si fos crític, el poeta dels conceptes, i que està en el seu element com enlloc quan glosa conceptes; en el llibre *Amor Senyor*, o en versos com aquell. *Oblit d'amor, o nit sense ventura!*... que Alemanya pot gaudir en la traducció del Dr. Vogel d'Aquisgrà: *Vergessen lieg, ich, glückverlass'ne Nacht...*, o bé com en la conjugal del darrer llibre, *Espectacles i Mitologies: Si té la nit, dormida, en son repós...*

En aquest darrer llibre se'ns mostra en López Picó en el tipo tan nostre del poeta cantant la ciutat, les seves festes, i l'amor conjugal, com un sol que li il·luminés els objectes, sinó que en aquest cas particular tradicional rau més en l'haver preferit aqueixos temes que no pas en l'aire de cantar-los. Aquest es nou i el valor primer d'En López la originalitat.

Poeta de conceptes, auster per voluntat, fent-se de l'estètica una virtut, em fa l'efecte que quan es mira la guapesa de la ciutat és amb el propòsit de no deixar-se'n posseir; ell la guaita tret i en treu els seus pensaments, el seus principis estètics; fa de la visió una serventa de l'imatge. Això, ja ho deia En Manel de Montoliu, no és per a tot-hom.

En López Picó, fins de ço més vistós i sensual és afectat a treure'n generalit-

zacions, donant sempre més temps al pensament que a la directa contemplació.

*La pluja t'és ciutat, com una masovera
qui et porta pel bon tast el fruit de tes masies
i els comptes, i la fresca malícia cridanera
del poble i les comares i llurs enraonies.
Tantost arriba, diu:—Ja som vingut mestressa.
Deslliga el mocador i buida la faldada,
i escampa al teu davant els seus presents amb
[fressa
i et mira, i riu, i riu com una esbojarrada.*

I de vegades s'afanya en teoritzar normativament la visió.

*I té un campanar
davant, qui agermana
sa força amb la blana
gràcia sobirana
del dolç colomar
perquè la campana
sàpiga volar.*

I a hores se'ns afigura com si l'imatge disolgués la visió, com quan, parlant del Vent i la Ciutat; diu;

*Insistent
el goig del seu triomf va pregonant a crits
mentres d'un sol abraç cenyeix, ommpoient,
el vent dins sa estullada i daurada crinera
la ciutat com la testa d'una amor presonera.*

El valor d'originalitat arriba al seu esclat en l'aplec: *De les diades assenyaldes.*

Aquest poeta que es fa de l'estètica una virtut i treu de tot objecte una ex-

periencia estètica, que, encara ben jove, ha merescut escampar-se a França i Alemanya, que té per valor primordial la singularitat de l'esperit i la sintaxis tan estimat entre els estetes i els qui esbrinen per vies científiques el valor d'originalitat de les manifestacions de la paraula, té d'estar content amb ell mateix. ¡Si tant sols és deixés influir més dels objectes, en comptes de fer-ne materia primera dels seus elaborats conceptes!... Potser fins aleshores no podrem saber tot ço que encara val el poeta, com veu les coses, com les deixa parlar en ell, escalfant-se'n d'amor. I amb una raó més veuria's realitzat en ell, aquella hora, ço que ell mateix canta en la seva *Invocació*:

*I oferiré llavors, o Ciutat, als teus fills una
[palma
com l'ala missatgera de noves victòries.*

JOSEP LLEONART

A punt de sortir

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

De doctrina estètica

De la bellesa

III

Concepte absolut de harmonia

El principi o concepte absolut de harmonia, és en nosaltres, en l'intel·lecte i no en la Naturalesa. És un principi per enter abstracte, de pur arbitri, intel·lectual, i és ell principi qui per domini i valoració absoluta, humana, i per relació i distribució de uns elements de condició natural, forma i suma aquell resultant de harmonia i bellesa.

Aquest principi i concepte absolut, fill d'albir, intel·lectual, imaginatiu per enter, és, doncs, fruit purament humà, provocat, volgut, i no pas fruit d'atzar o contingència. Segons aquest principi, l'home distribueix, ordena, limita, per funció d'albir, mental; no és, doncs, aquest principi i concepte de harmonia, recullit i existent dins unes lleis i ordenació natural, de contingència: ans al

contrari, aquestes lleis i organisme de limitació, filles d'albir, humà, són les qui en exercici i domini sobre uns elements i formes de Naturalesa, elements i formes de contingència, regularàn i diràn el llur valor, limitaran el seu concepte, ordenaran i regularan la seva formació dispositiva.

Els elements pels quals l'art se manifesta, són i no pot ésser altrament, elements i formes de Naturalesa; l'obra d'art no és dins un concepte absolut, una creació nova, sinó una ordenació i un domini. Podem definir l'artista com terme primer i únic de domini i ordenació de Naturalesa.—Per ço, anc que aquells elements siguin elements i formes de Naturalesa, perquè ells esdevinguin elements i formes de manifestació

per l'obra d'art, cal aquella funció de domini i ordenació, funció arbitraria.

Això en quant als elements pels quals l'obra d'art se manifesta: elements, doncs, la arrel i condició primera dels quals es natural, de contingència.—Però el principi i concepte absolut, pel qual s'arriba a l'obtenció d'aquell resultant de bellesa, o equivalència d'harmonia, són per enter d'intel·lecte, fruit humà: de manera, com indiquem, que el principi i concepte absolut de harmonia és en nosaltres, no fóra de nosaltres: fruit d'arbitri, no de contingència: element humà, no natural.

Es aquest principi, no adjunt ni dependent d'aquell que senyalavem, com element de representació subjectiva, al veure i escatir les fonts o medis humans de formació d'art que produeixen un resultant de bellesa natural o contingent representada. Aquell és fruit d'emoció qui és un principi i força humana natural, no principi d'albir.—I aquest que senyalem com a principi o concepte absolut de harmonia, és fruit d'intel·lecte, funció provocada, volguda: i per ço, ell és i es manifesta com un sistema i organisme intern, humà, del que podem senyalar-ne i dir-ne en manera justa, precisa, el sistema de limitació i d'organisme, d'estructura viva a que respón i obeeix, i com se manifesta.

Ço que ara indiquem, aquest sistema i organisme d'estructura, de limitació, és com diem, el principi i concepte absolut de harmonia; no és aquesta resultant i obtinguda, per una sola presentació o exposició d'elements d'art: aquest són sols els elements de manifestació. Però el principi a que ells responen i per que és manifesten, és aquell sistema i organisme, aquell principi d'albir, fruit mental, humà.

Principi aquest, purament imaginatiu, d'arbitri, i per tant abstracte mental.—Un terme quantitatiu no és un concepte o idea, arrencat d'una imatge o formació concreta d'elements: al dir un, deu, cent, no evoquem ni és suggerida aquesta conceptuació quantitativa, per una forma o imatge concreta, de la qual n'arremquem i obtenim el concepte aquell. Sinó que altrament el concepte és de pura abstracció, genèric, i és ell qui en acció i manifestació sobre aquells elements de formació concreta, particular, els limita i regula, dant-los un concepte absolut; limita per tant la seva formació i valor. I aquest element és el principi i concepte absolut per l'obtenció de harmonia: els medis o elements pels quals aquest resultant s'obté ho són aquells de formació concreta, particular, limitats i ordenats per aquell principi. De manera, doncs, com senyallem, que el principi d'harmonia és per

enter abstracte, ço que equival a dir d'arbitri, mental, humà.

Igual que aquests elements quantitatius, els elements de ordenació, limitació i distribució d'elements d'art. Així la simetria, qui no és un concepte o element arrencat de una formació i organisme natural, contingent: la simetria no ens evoca una forma i disposició contingent d'elements, d'atzar. Sinó que aquell concepte i element és altrament qui regula i limita aquells elements de condició natural. El concepte de simetria és imaginatiu, abstracte: i igual que ell, els elements diversos de formació d'art: repetició, alternancia, ritme, etz.

El procés de generació per l'obra de art, que ja escatirem més ampliament, és, doncs, i s'obté, com segueix: per un principi, dos elements i un resultant.

a) Principi: principi absolut de armonia, concepte abstracte, humà.

b) Elements:

a) Uns elements de condició natural de contingencia, sobre els quals aquell principi d'arbitri se desentrotlla en una funció d'ordre i limitació.

b) Aquells elements de condició natural, de contingencia, esdevinguts ja, per aquella funció d'ordre i limitació, elements de condició humana, per tant, elements d'art.

c) Resultant: armonia o contingut d'equivalencia a bellesa humana.

L'art, doncs, pot i deu reduir-se a un sistema pur, íntegre d'exposició.

El principi de armonia, és, doncs, purament intel·lectual: ell en acció de domini i ordenació sobre els elements de Naturalesa, fa devenir aquests elements de condició humana, d'intel·lecte, és a dir, elements d'art: i ell també, en acció de ordenació i disposició d'aquests ultims elements, genera l'armonia.

Referit en concert a les arts plàstiques, aquest procés de generació devem explicar-lo:

a) Principi. element intel·lectual de l'art: simetria, alternancia, repetició; ritme, etz.

b) Elements:

a) Uns elements i organisme de Naturalesa de presentació objectiva.

b) Aquests elements manifestats per la seva equivalencia com element humà: trobar i recollir d'aquells elements, el seu concepte i valor absolut.

c) Disposició presentatiua d'aquests ultims elements, qui genera el resultant final de armonia o bellesa en art.

Veiem, en conseqüencia, com en tot aquest procés de generació de l'obra de art, un sol dels seus termes, el primer dels elements, és de condició natural. Aquest primer element podem calificar-lo de *materia prima*: però ja el segon d'aquests elements és fruit d'albir, és a dir, element d'intel·lecte. El principi és també de igual condició: pur imaginatiu, per tant el resultant pretingut de armonia o bellesa és fruit d'albir.

Els elements de condició natural qui són primer element per a l'obtenció d'aquell resultant de armonia no són en aquesta condició i presentació primera que se sumen i intervenen com element per a l'obtenció de armonia, sinó ja devinguts terme i exponent humà de valoració. Ço que ve a dir-nos, una volta més, com una representació d'elements de condició natural, representació objectiva o subjectiva, no és obra d'art, i el resultant generat no és de armonia.

Aquesta, és, doncs, en son principi i concepte absolut, fruit d'una funció d'albir: ella és en nosaltres, no fóra de nosaltres: fruit humà, no natural: provocat, no contingent. De manera, si com diem, armonia és valor d'equivalencia a bellesa en art, i armonia és fruit d'intel·lecte, l'obra no generada per aquesta funció d'albir, no obtindrà aquella suma i contingut, i el resultant no serà de bellesa en art, sinó natural.

***

En conclusió: armonia és un concepte intel·lectual, fruit d'albir. Ell és un principi de generació provocat, volgut: no fruit natural o de contingencia. L'armonia, és, doncs en nosaltres, no fóra de nosaltres; per tant element subjectiu.

Segons aquest principi d'armonia, l'art limita, ordena i distribueix els elements de Naturalesa: l'art, doncs, és una funció de ordenació i limitació.

Segons ell, l'art deu obeir a un concepte de classicisme, és a dir, deu ser presentatiu, ço que vol dir ordenació i domini dels elements i fonts de bellesa natural: no deu obeir a un concepte de romanticisme, és a dir, representatiu, ço que vol dir domini i supeditació de l'intel·lecte, per uns elements de condició natural i formació d'atzar, o contingent.

Aquest principi intel·lectual, és que deuen referir-se tots els elements i a que en conseqüencia deu obeir el producte resultant, armonia.

Aquesta referencia al principi aquell, estatueix l'art, en un organisme i pur sistema de presentació plàstica. En quant als elements qui formen l'organisme d'aquest sistema, seràn objecte de l'assaig qui seguirà.

MARTI CASANOVAS

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanycs	0'75 cts.
Auges i Ventalls	5 pessetes

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·l.m. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta	
Rústega	Ptes. 35
Tela	45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà	
Rústega	Ptes. 45
Tela	» 50

El capitalisme i les ciutats

(Conferència llegida a la Joventut Nacionalista)

Aquesta conferència s'enllaça, i el tema ja permet sospitar-ho, amb la d'un estimat amic meu, el nostre consoci Sr. Martí Sàbat. La lectura de son documentat estudi sobre les ciutats en el curs de la història, va suscitar en mí, comparant-ho amb idees i explicacions emparentades que ja havia sentit a classe de F. Oppenheimer unes afegidures, o potser rectificacions parcials a les apreciacions del meu amic. Després he cercat en els llibres confirmació i base de fets per a justificar aquestes afegidures o rectificacions.

Me cal doncs declarar primer: que la ideologia és de F. Oppenheimer, el gran economista liberal, que aviat tindrà l'honor de presentar al públic espanyol, publicant una traducció de sa crítica de Ricardo; segon: que els fenòmens que jo vaig a exposar, se refereixen exclusivament al període capitalista industrial i a les ciutats d'aquest període, i singularment als països on l'evolució capitalista és estada més lliure i precisa, i on la creixença de les ciutats ha sigut més ràpida i evident. Els Estats Units en primer terme i després Alemanya.

En sa conferència diu el Sr. Martí i Sàbat el següent:

Mes si bé essencialment presenta un semblant caràcter tota l'evolució de les grans ciutats, des dels darrers temps de l'edat mitjana fins avui, no obstant un subperíode se pot, o millor, s'ha d'establir en un tant llarg espai de temps, en el referent a tal evolució, puig que marcadíssims són els trets distintius que presenta; i aqueix subperíode és el que comprèn aproximadament la segona mitat del segle XVIII i tot el XIX.

En efecte, durant les dugues centúries darreres, la vida social d'Europa, ha sofert tals i tan profundes modificacions, que han determinat un camí radicalíssim en la textura de les nostres societats. Resultat de variades causes — major desenrotll i perfeccionament de les empreses colonitzadores, intensa i ben ordenada centralització administrativa en els grans Estats, primers grans increments del maquinisme intens, desenrotll de les vies de comunicació, i sobretot, podríem dir, un cert esperit general

del temps, a mig segle XVIII s'operà en gran escala, un desplaçament de la població en els Estats d'Europa de més vitalitat.

I aqueixa excessiva i ràpida creixença de les ciutats, originà en la part més dèbil del cos social a despeses de la qual es produí tal creixença, una pregona crisi, una continuada protesta, un progressiu malestar. La nota dominant de la psicologia social durant gran part del segle XIX, podem dir que ha estat l'imperi d'un antagonisme irreductible entre la ciutat i el camp.

A aquestes afirmacions contraposo dues tesis, en la prova de les quals he procurat ser clar i breu i són aquestes:

1.ª «Els fenòmens de dinàmica de la població, determinants de l'aparició de la ciutat moderna són especials, i tenen per causa un fet general, del qual el Sr. Martí dona unes quantes característiques més o menys discutibles. Aquest fet és el capitalisme, coincidint amb la gran propietat rural.»

2.ª «L'hostilitat entre la ciutat i el camp, hauria de reduir-se a l'odi dels grans propietaris veïnals que veuen que la ciutat els xucla les millors forces de treball. Per les classes inferiors del salariat agrícola, el fenomen capitalista de creixença de les ciutats ha estat exclusivament beneficiós, i si el seu sentiment no ha estat sempre clar en aquest punt se deu a la influència que sobre les idees de les capes socials inferiors tenen les superiors, forçosament.»

Capitalisme és una organització social essencialment dominada pel capital i ses especials tendències i interesos. Així la qüestió del capitalisme se determina per la qüestió del capital. Què és capital? Es una categoria dels medis de producció; precisant la part produïda dels medis de producció, la terra és doncs l'altra part, la no produïda. Tot resultat de l'esforç humà, no destinat al consum immediat sinó a ésser instrument de nova producció és capital: tallers i fàbriques, màquines i edificis, metalls i colors, carbons i olis, són capital, o ho és sobre tot el diner, ço és: metalls nobles amonedaats o en pasta.

Però aquesta definició del capital és, si no

falsa, evidentment insuficient. La característica de capital en el sentit que aquí interessa, considerar-lo és aquesta: donar interès, qüestió que generalment se desprecia al considerar el capital sociològicament. I és que el fet que el capital dongui un interès és tant sabut, constitueix en termes tals la hipòtesi primària de l'activitat comercial que no se la subjecta a crítica. Succeeix amb això igual que amb la majoria de les institucions del dret civil. Sabem tant bé, que hem de pagar els deutes; les idees d'evicció de successió legitima, de servitut ens són naturals fins a tal punt, que'l dret civil no ha tingut mai una filosofia, proporcionada a sa extensió, de la importància de la filosofia del dret penal, o el dret polític.

L'interès del capital ens sembla natural; la gent diu que'l capital treballa: error perquè el treball vol, o múscul o cervell, i el diner no té ni membres ni massa nerviosa. Aquest error és vell, ja els grecs deien a l'interès *tókos*, ço que és penjat, i suposaven que'l diner portava diner, com l'arbre la fruita o la prima la el cabrit. Umpton Sinclair el periodista nord-americà denunciador dels Envenadors de Chicago diu: En opinió del poble el primer dollar és el mascle i el segon la femella: si els deixem junts en un calaix al cap de l'any tenen unes monedes de coure brillant que creixen a poc a poc fins a tornar-se francs i dollars ells mateixos. Aquí el símbol és més clar encara que en allò de «el capital treballa», però no pot servir-nos per altra cosa que per estimar l'universal, coneixement d'aquest fet: el capital dona interès. Per què? Perquè són reproductius i fecundes màquines mortes, i barres d'or estèril?

Pensem en això. Els medis de producció són sempre capital? No. La propietat absoluta de mins h.ª de la millor terra, no val res en una illa deserta; per a Robinson no era capital una tonellada d'or, ni ho era una fàbrica de filats o un obrador de màquines, mentre no li enviessin també obrers. Per ell tenia més valor un teler de mà, que tampoc li donaria interès, però que li donaria en canvi un salari més alt, expressat en més i millors productes. L'interès requereix doncs, homes lligats pel contracte i divisió social del treball, és una categoria social. Sabem a més d'això que hi han societats no capitalistes; com se produeix, doncs, la relació social de l'interès? quan se constituirà una Societat capitalista?

L'interès és una part del producte del tre-

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunches

ball. Suposem que jo inverteixo 10.000 pts. en accions d'una companyia d'electricitat. Després durant mesos enginyers, directors, agents, obres, tenedors de llibres i dependents treballen; jo em passejo o faig un treball en absolut distint, a fi d'any cobro no obstant el meu dividende. Se tracta de saber perquè aquells homes me cedeixen una part líquida del seu treball conjunt. Evidentment per força; no per força de la llei, que això fóra esclavitud o sarvatge, però perquè ens movem en condicions tals que no poden tots aquells obrers fer altra cosa. Perquè els obrers necessiten per treballar medis de producció, i no tenint-los els lloguen al qui en té, al capitalista i això engendra el profit. El capital no treballa, deixa treballar, millor dit son propietari deixa treballar. La clau del capitalisme és la relació social entre propietaris i no propietaris, ço que Marx anomenà «Relació capitalista».

Com hem arribat a aquesta divisió dels homes en capitalistes i no capitalistes? La economia clàssica respon: per les virtuts econòmiques del capitalista o dels seus causants. Són producte d'estalvis, previsió, aplicació extraordinària, capacitat excepcional, intel·ligència i força, ultra la mitja normal, especial resistència a la dissipació i al descuit. Això no solament explicaria, sinó que justificaria el capital. Seria el salari de anterior treball acumulat. Però la justificació absoluta del interès exigeix ultra això que se'ns digués, quina mida havia de tenir la retribució del capital, el salari de passades privacions.

I arribant aquí la qüestió es torna singularment vidriosa; perquè essent l'interès una resta del total producte del treball, la immensa majoria dels homes criden que el treball paga massa car el preu del capital, i per natural reacció, els capitalistes llencen més ellà ses pretensions. Aquí teniu reduïda a una closca d'admetlla la qüestió social; però quan els problemes se ventilen fóra nostre a crits o a vagues o a trets, és difícil discutir-los en el llibre amb l'objectivitat amb què discuteix el matemàtic el moviment d'una corda, o l'etnòleg l'existència d'un tipus indo-germànic originari.

Els fets en el primer temps del capitalis-

me han fet aquell preu del capital singularment desfavorable al treball, mantenint en límits infims el salari. L'interès absorbia la major part del salari natural, ço es el total producte del treball, amb les conseqüències honoroses que'l proletariat al·lega contra'l capitalisme, alta mortalitat sobre tot infantina, crisis, prostitució, pauperisme, misèria de l'habitació, i amargor de la vida. Agravat per dos fenòmens purament econòmics: les crisis i el que no poguem utilitzar tota la nostra capacitat tècnica: que només fruim una petita part d'allò que podríem, perquè les nostres masses populars no poden comprar amb son salari miserable, tot allò que podrien produir.

Les teories per explicar el fet d'aquesta repartició són les següents:

A. Smith suposa que tot el capital exerceix demanda sobre'l treball. Així en una economia lliure no hi ha més que dues forces. Demanda i oferta. Segons siguin una i altra, serà major o menor el salari. El total capital partit pel total d'obriers, dóna por ció el salari mig. Mes, succeí que amb el maquinisme del qual A. Smith no havia vist més que el començar, la riquesa va créixer enormement en mans de la burgesia i el salari, malgrat que la xifra d'obriers no augmentava tant depressa no sols no creixia, sinó que baixava; sempre en valor relatiu, i sovint en xifres absolutes. Era precís o rebutjar la teoria liberal d'oferta per demanda i això no podia fer-ho el liberalisme, car s'hauria tornat socialisme, o explicar la perturbació per fenòmens secundaris. Aquesta fou la tasca de l'economia liberal del segon període.

Calia conservar la teoria segons la qual el salari era el quoció del capital pels obrers i per explicar com s'havia reduït, reduir el capital i augmentar la població. Per a justificar el primer, Ricardo, dividí el capital en dues parts desiguals: capital fixe i circulant; només el segon obra demanda, el primer és però la major de les part, màquines, edificis, etc., la demanda se disminuía considerablement. Malthus augmenta la oferta; segons ell els obrers imprevisors tenen massa fills, més dels que pot alimentar el capital circulant, n'han de morir molts perquè els altres tinguin un mínim d'existència.

Marx agravà encara la posició del Ricardo dient que el capital pot dividir-se en constant i variable, deixant per al primer la suma del fixe i la part del circulant no destinada a salaris, així la oferta social de treball, sufría una nova distinció i estava explicat perquè, com diu Ricardo, «corren dos obrers darrera un amo, oferint-se a preu més baix».

L'explicació estava completa. Marx no podia acceptar aquesta explicació fundada en fets naturals, perquè aleshores el capitalisme fóra etern. No podia desconèixer el fet que dos obrers corren darrera l'amo, però li havia de trobar una explicació fundada en fets socials, no en fets naturals. L'explicació és la llei d'acumulació capitalista; segons ell el capital constant creix en tot moment amb una rapidesa enorme, el fons de salari, el capital variable minva. Vetaquí l'explicació socialista. Ambdúes aclaren els fets, però no poden ser ambdúes certes. La concepció de Malthus s'ha palesat com a falsa, i la prova és que en lloc de disminuir la població urbana i créixer la rural com hauria calgut, si el producte del treball en la terra fos sempre proporcionalment inferior, la població urbana ha crescut, i la rural minvat; en altres mots: cada pagès pot malgrat la llei del producte decreixent, vendre més productes agrícoles que abans. Segons la tesi de Marx, a les ciutats hi hauria d'haver més misèria, perquè, aquí si que'l capital constant creix depressa, i els augments de població haurien de descarregar-los les ciutats sobre el camp, i succeeix al revés, que la ciutat absorbeix cada dia més obrers, i que els salaris industrials puguen depressa comparats amb els del camp.

Les dues teories se contradueixen amb els fets que pretenen explicar, i es contradueixen a més entre elles. Així cal abandonar-les i reduir-nos als fets purament i simplement, i el fet que capitalment ens interessa explicar és aquest: que en lloc de disputar-se els patrons a l'obrer són els obrers que's disputen al patró, i resta sempre inactiu l'exèrcit de reserva, pesant amb sa oferta de treball per un salari mínim sobre els obrers forts o qualificats.

Tothom sab perquè és un fet que ja ha passat dels llibres de demografia a universal notícia i coneixement, que en el període capitalista ha tingut lloc una enorme creixença de la població, exclusivament en benefici de les ciutats, ja que la població rural disminueix en algún país. Alemanya en xifres absolutes, i arreu del món relativament. Es l'exode rural, que tots coneixeu. Contra les previsions de Marx la industria els ha proporcionat a la immensa majoria, treball. En el període de 1880-1895 la població alemanya creix en un 14 % la xifra d'obriers industrials creix d'un 44 %, i això explica que el salari creixi poc, i que hi hagi sempre una massa de població, en el marge de la existència, un problema de pauperisme, a les grans ciutats.

AGUA MINERO: MEDICINAL
NATURAL: PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, deposiciones biliosas, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, BROQUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

Així tenim que la creixença de les ciutats i la possibilitat del capital d'imposar condicions, tenen un mateix origen, l'èxode rural. Amb la particularitat que la creixença així ràpida de les ciutats només la coneix un país d'Europa — els americans tenen altres causes que exposaré en son lloc—Alemanya, on coexisteixen una indústria pròspera i propietat latifundiària. On la propietat és ben repartida l'emigració rural és escassa: Oest alemany, França, Holanda. On la propietat és desigualment repartida l'augment de riquesa nacional, a conseqüència del major mercat, que la major població porta, produeix només augment d'ingressos pels propietaris; els obrers emigren a les ciutats industrials dintre el país, Alemanya, o fóra a Itàlia, Rússia, Andalusia, engendrant la ciutat americana.

El procés no pot ser més senzill. A. Smith ja va donar-nos la llei segons la qual els homes se movien recercant un medi favorable a llur vida. Així hi ha en totes les retribucions de treball una tendència a igualar-se. Si el salari del chauffeur puja, molts cotxers i mecànics aprenen a guiar autos i quan hi hagi massa chauffeurs tornaran alguns d'ells a ses màquines. És clar que en aquesta determinació global, l'element preponderant és el més baix i nombrós l'obrer del camp, el bracer, i aquest és el que amb sa oferta forma l'exèrcit de reserva, el que s'ofereix sota preu al amo, i permet que'l capitalista dedueixi una part del producte del treball com a interès del capital.

La gran propietat i la possessió de capital són segons l'anàlisi exposat els fonaments de l'organització social capitalista, i amb ella de la creixença de les ciutats que ve a ser segons el que precedeix un fenomen, essencialment capitalista.

Interessa doncs, analitzar l'origen de la gran propietat. L'escola liberal li dona una derivació semblant a la que dona del capital, per una aguda i afinada possessió de les virtuts econòmiques, i és que l'escola liberal, filla de Rousseau en sa concepció social, posava en l'origen de la societat política allò que és son ideal de conformació, son límit inasequible, una societat de homes iguals i lliures. Prescindint de la repugnància que teòricament sentim a suposar possible que un home hagi dit als seus iguals: «aquesta terra, és meua, és una de la que jo puc utilitzar, però us en escloc», i en aquesta facultat exclusiva radica la característica econòmica essencial del dret de propietat, prescindint d'això, sabem, que totes les organitzacions socials han començat sempre essent l'imposició jurídica i econòmica d'un poble sobre un altre, ço és: l'organització feudal. La propietat actual és continuació d'aquella propietat o per la via d'herència o per haver-se reconvergit en propietat de la terra, la propietat de capital que de la propietat de la terra, nasqué.

Tenim reduït ja l'element pertorbador, la

propietat feudal, fundada en la violència, negadora de la llibertat, que com totes les altres traves, peatges, drets de circulació, gremis tases del preu ha de ser vençuda un dia o altre. I la orientació tributària d'Anglaterra el país clàssic de la propietat senyorial vinculada, és un indicatiu que aquesta orientació comença a traduir-se en lleis. Mes un nou conflicte se'ns presenta: l'èxode vers les ciutats essent conseqüència de la gran propietat, com no s'havia produït abans de l'era de les màquines. Perquè la ciutat mig-èval, on aquesta força del latifundi era major o Roma on era màxima, no registren la misèria ciutadana, la concurrència desesperada d'obrers, la mala habitació, el pauperisme, i altres calamitats reservades al capitalisme modern industrialista?

A Roma l'economia s'apoiava en l'esclavitut, i l'edat mitjana amb l'institució del servatge ignora també la llibertat de l'obrer, llibertat de contractar i de traslladar-se a un lloc de majors possibilitats, on ell faria sentir sa desesperada concurrència. La llibertat política destruint el feudalisme engendra son successor, el capitalisme. Aquest resultat justifica el mot de Cohn, que diu: De la llibertat n'hem fet un dogma quan la llibertat és un problema.

Marx exposa en forma insuperable les condicions de llibertat, dient amb aquella amarga ironia de Semita que traspua en tota sa obra: Un negre és un negre, en determinades condicions socials devé un esclau; Diner i medis de producció, son diner i medis de producció en determinades condicions socials devenen capital. En què consisteix aquesta relació social capitalista? En què en un pol de les classes socials se troba tot el capital i en l'oposat els obrers lliures; lliures en un doble sentit, perquè estan privats de propietat, estan lliures de capital i lliures perquè, com a ciutadans, poden moure's i contractar amb llibertat.

D'aquí la distinció; mentre l'obrer no era lliure, ni en el contractar ni en el desplaçar-se és possible al particular detreure una porció del producte de son treball, però aquesta detracció per la via de l'esclavitut o el servatge, no té el mecanisme ni la sanció del dret de llibertat.

Una petita confirmació històrica. Citava el Sr. Martí en sa conferència al creixement de les ciutats a la fi de l'edat mitjana prenent-ho de Bücher; aquest creixement el descriu i analitza Oppenheimer com segueix: El pagès alemany assoleix pràcticament en el segle X la seva llibertat de translació, però en aquest temps no existeix la gran propietat feudal sinó uns drets senyorials insignificants. És l'aplicació del dret romà a aquelles relacions del poder feudal, el que crea en lloc de la sobirania temporal, la propietat latifundiària. No s'imposen als pagesos més drets dominials sinó que els redueixen al límit estricte i els senyors se fan llur, tot el producte. Això és el que fan els nobles de

Braudenburg-Prússia en el territori eslau. Els pagesos de l'Oest el Sud i el centre no troben ja ocupació; s'estén la malura als prínceps de l'est, però romània la llibertat de moviments i amb ella l'emigració a les ciutats, el malestar obrer, les revoltes de companys contra'l gremi, la organització capitalista del treball i els grans comerciants els Welf, els Romer els Fugger, els que han deixat en els carrers de Freiberg, Bugsburg i Nüremberg, testimoni de llur riquesa. Això s'acaba amb la guerra dels pagesos quan sotmesos aquests perden sa llibertat, i l'Alemanya de Carles V, assenyala ja el començ d'un estancament que no cesa fins a l'època constitucional. Anglaterra porta un segle i mig d'aventatge en capitalisme a tot el món, perquè el du també de llibertat. Dret gremial, lleis d'aprenents, etc., foren abans que en lloc suprimits i la gran època vistoriciana, de l'escola de Manchester l'assenyala la caiguda de l'últim entrebanc la llei de parroquies.

Igual per Prússia: la legislació de Stein crea les ciutats noves, i per Rússia que entrà en el capitalisme el dia que Alexandre II signà l'ukas d'emancipació, o pels Estats Units port hi fou important amb el primer vaixell que li portà els afamats pagesos trets d'Irlanda per la tirania dels landlords.

Pensem com moriria el capitalisme sense aquesta emigració dels camps a la ciutat. Cada any llencen els vaixells de totes nacions mig mil-lió de proletaris, a les platges de Nord-Amèrica; suposeu estancada per 5 o 6 anys aquesta correntia. La lluita entre ls Trusts i els sindicats, seria per aquest mer fet resolta a favor dels sindicats, que guanyaria en jornals; augment de jornals se tradueix en augment de demanda en el mercat, en prosperitat industrial, i en nou augment de jornals per tant. Això que és clar de l'emigració externa, fóra molt més agut de l'interna arreu del món més poderosa en xifres.

Amb això crec deixar sentada la meua tesi.

Per fundar breument en la segona, només me cal afegir poques reflexions.

En primer lloc aquesta tendència és ben antiga; rellegint fa pocs dies Fra Lluís de Lleó, vaig anotar aquest passatge:

S'ha imputat al liberalisme, per part de l'escola històrica i per part del socialisme, haver fet nèixer sobre'l món, mercès a la desesperada concurrència, tots els mals; i entre ells el divorci del camp i la ciutat. Jo cerc, al contrari, que'l liberalisme ha estat una força providencial que ha vingut a atenuar els mals de la gran propietat rural, englobada amb la petita en idíl·liques, rousseaunianes exaltacions sobre tot per part de certa tendència ultra-conservadora.

«Vivir uno de su patrimonio es vida inocente y sin pecado; y los tratos por maravilla carecen de él. La riqueza del labrador no ofende a nadie al paso que la del tratante

es murmurada y aborrecida de todos. El uno come de la tierra que jamás se cansa ni enoja de comunicarnos sus bienes; al otro desámanle los mismos que le enriquecen. Si atendemos a la honra, cierto es que no hay cosa más vil ni más indigna del hombre que el engañar y el mentir, y cierto es que por maravilla hay trato de estos que carezca de engaño. La vida del campo, y el labrar uno sus heredades es una como escuela de inocencia y verdad. Porque cada uno aprende, de aquellos con quienes negocia y conversa. Y como la tierra en lo que se le encomienda es fiel, y en el no mudarse es estable, y clara y abierta, en brotar afuera y sacar a luz sus riquezas, y para bien hacer liberal y abastecida, así parece que imprime en los pechos de los que la labran una bondad particular y una manera de condición sencilla, y un trato verdadero y fiel lleno de entereza y de buenas y antiguas costumbres cual se halla con dificultad en los demás hombres.»

Oblideu l'encant estilista i literari d'aquesta pàgina meravellosa, i analitzem els fets que hi son vantats. Cal separar la gran i la petita propietat de la terra.

Recordant el que he apuntat sobre la connexió dels diversos salaris, constatarem que la miseria i la crisi de les ciutats industrials foren un procés d'igualació. En el període precapitalista trobem l'industria gremial artesana que evoluciona molt lentament i més sentint-se opresa en els preceptes de privilegi, fins que la revolució fixà la llibertat individual. Aleshores se desencadenà la concurrència de la fam, que enfonza el jornal honest i la vida segura dels mestres i fadrins i feu pensar que l'infern s'havia obert sobre les ciutats. A Malthus i a Ricardo, i als socialistes contemporanis Owen i Fourier i Saint-Simon, els semblà allò un fenomen nou que havia sorgit, tot d'una, com els barris infectes dels suburbis industrials. Encara avui aquest error pesa sobre l'economia, el mal existia ja abans. Tota aquella miseria bruta, tota aquella pobresa que clamava al cel, eren antigues, antigüíssimes realitats en el camp, en el camp vers el qual no s'havien girat fins aleshores els ulls dels economistes.

Però tenim altres testimonis en la gran propietat de la plana, i en les cavernes de la muntanya, lluny de la ciutat remojerant, rica i sabia, que amb son detallisme pintoresc, xuclava la mirada hipnotitzada dels economistes primers la miseria humana havia assolit feia temps la màxima proporció. Pensem en les descripcions que ens donen Gray del pagès irlandès, Kropotkine del rus, Arndt de l'alemany i Labruyère del francès, en la vida d'aquells homes que menjant pa deglans, vivint en coves, treballant pel príncep havien arribat a veure extingir-se la força reproductora de la raça en els *sauvages* de l'Auvernia de la invasió dels quals afeats a les ciutats, durant l'hivern, ens parla Taine.

Fins a la Revolució els mancà tot contacte amb el món de l'esperit; i no se sabia res d'aquell patir acumulat que esclatà al recuperar la dignitat humana. És clar que'l treball d'aquest homes feu miserable el dels fadrins i mestres de la ciutat mig-aval o renaixent. En lloc de cases decentes, visqueren els obrers industrials en estables; en lloc de pa blanc i carn menjaren patates, però això que enfrontava en la miseria mils d'homes ne alçava altres mils d'una miseria major. La vida tràgica, horrible, de Manchester i Liverpool a principis del segle passat com ens informen Owen o Sismondi, fou, malgrat tot un triomf, una ascensió una lliberació.

Error insigne d'un home que en altres ordres s'havia guanyat legítima gloria, de J. Ruskin, fou el voler crear de nou la ciutat mig-aval. I la persistència d'aquest error en la actual consciència anglesa no s'explica més que per la cega unilateralitat que en totes les escoles d'A. Smith ençà ha tingut l'economia, sense exceptuar la socialista en la persona de son més egregi representant: K. Marx.

Foren aquests emigrants els qui crearen la ciutat i no poden divorciar-se'n. La pugna entre la ciutat i el camp llevat de les raons sentimentals teòriques no pot ser més que odi, odi imprecís dels privilegiats del camp que perden enfront de la ciutat moderna llur privilegi. I la tasca del nostre segle hauria de ser portar la ciutat per tot, la ciutat que és la comunitat de la cultura i de la

llibertat. Imposar-la, escampar pels camps sa influencia.

Així la ciutat fenomen capitalista i el capitalisme tot, és producte híbrid de les dues grans forces que en lluita omplen l'història, esperit de llibertat i domini per la violència. Així és un «abort de foc i de suzures», un monstret que reuneix el ciutadà honrat i bandoler expoliador, en una doble personalitat indisoluble. Per ço hi ha qui estima el capitalisme i sa creació la ciutat moderna com expenedors de cultura i de riquesa, i qui els maleeix com a causa de tots els mals socials. I de ella com Ricard Dehmel de son bastard, fill de la vampiressa i el déu del sol, podem dir per acabar:

«Ara ja sé què és ço que en els somnis t'exalta i t'oprimeix, tal com, després del sol la nit pavorosa triomfa per a morir encesa; allò que en tos plers te porta a demanar sang o esperit; i alternadament te du de les tenebres a la llum.»

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili. Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

De la Premsa

Una obra meritoria i patriótica

El «radium», aquell metall miraculós, fa pocs anys descobert i que ha portat una veritable revolució en l'estudi de l'organització de la matèria i dels fenòmens físics i químics de la mateixa, és també objecte de molt especial atenció per part de les ciències mèdiques i les aplicacions al tractament de moltes malalties són ja molts nombroses i de gran transcendència.

Una de les malalties contra les quals s'aplica i s'estudien sos efectes és la tan temuda i gravíssima del cranc («càncer») en totes les seves manifestacions.

Certament que la cosa està en un període d'assaig, però els efectes que produeixen els resultats obtinguts són suficients perquè, tot metge que's preocupi dels avenços de la medicina, hi fixi la seva atenció per a estudiar-ho seriament i amb tot rigorisme científic.

Per a fer-ne un estudi positiu encara que sense prejudicar-ne els resultats, és necessari disposar de quantitats de «radium» el valor material de les quals és major en moltes ocasions a 100 000 pessetes.

França, Alemanya, Anglaterra, Àustria i Estats Units, tenen Instituts o societats benèfiques que posseeixen quantitat suficient de

«radium» o de «mesotorium» (substància de gran radio-activitat) per a tota classe d'estudis i aplicacions terapèutiques, a la disposició de tothom mitjançant certes condicions.

A Barcelona, alguns distingits especialistes i algun Hospital posseeixen petites quantitats de «radium», fent-ne aplicacions altament benèfiques; però no existeix un «stock» suficient per a estudiar i aplicar degudament dit agent al tractament del cranc, ja que, per a tals casos, es necessiten quinze, vint o més centígrams de «sulfat de radium», el valor dels quals actualment és de 5.000 francs, freg a freg, el centígram.

Una de les nostres personalitats mèdiques, s'ha proposat que Barcelona disposi el més aviat possible d'una quantitat mínima de 20 centígrams de «sulfat de radium», a la disposició de tots els metges que vulguin aplicar-lo als seus malalts i dels Hospital que vulguin ensajar lo.

Ha constituït una Societat nomenada «Radium Barcelona», composta de 20 accions nominatives de 5.000 pessetes una. Aqueixes accions no han de devengar interès de cap classe.

S'ha dirigit a diferents persones que, per sa posició i sentiments generosos i altruistes,

poguessin acceptar el subscriure una acció d'aquestes, i ha trobat l'acullida més entusiàstica, sent ja varies les accions subscrietes.

Una volta sotscriu el capital, els accionistes nomenaran un Comitè de tres de ells, per a l'adquisició i administració del preciós metall; fixaran un preu, tarifa única per als metges que vulguin emprar lo i les condicions en què's deixaràn als Hospitals.

El producte obtingut es destinarà a amortitzar les accions i un cop amortitzades es farà donació del «radium» a l'Hospital Clínic, com a Centre benèfic i docent alhora. S'ha de tenir en compte que'l «radium» no's desgasta amb l'ús i que la seva radio-activitat dura més de 100 anys. Si els accionistes creguessin oportú adquirir major quantitat de «radium», amb el producte del primer o mitjançant noves accions, podran fer-ho, però sempre en el compromís de fer-ne donació, tal com s'ha dit, una volta obtingut l'objecte.

Els metges accionistes, perquè sabem que n'hi ha algun, no disfrutaran de cap privilegi.

No podem puntualitzar totes les bases de tan interessant i laudable Societat, però ens consta que la última diu: «Que pel vot de la majoria dels accionistes podrà variar-se qual-

sevol de les bases, però mai podrà convertir-se aqueixa Associació altruista en societat mercantil. No seran vàlids els acords si tenen per objecte lucrar-hi, en qualsevol manera que sigui. Els accionistes al subscriure una acció saben que fan un préstec sense interès i per temps variable i que'ls beneficis que en puguin resultar han de ser en últim terme per als necessitats».

Això ens comunica un dels entusiastes subscriptors. No estem autoritzats per a citar noms; ho farem oportunament quan això tingui realització total, perquè bo és fer homenatge a tothom que s'interessi i faci algún sacrifici per al progrés de la nostra terra. Però, mentrestant, sigui'ns permesa una lloança per a l'iniciador i els col·laboradors de tan bona idea, que, sense prejudicar els resultats definitius, esmercen un capital que tan beneficia al pobre com al ric, constituint un acte altament filantròpic i els beneficis del qual són en últim resultat únicament per als pobres.

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

La Biblioteca de Catalunya

El dia 28 de Maig de 1914 fou inaugurada oficialment i solemne la Biblioteca Nacional de Catalunya, instal·lada en l'antic palau de la Generalitat, allà mateix on, d'alguns anys ençà, té el seu hostatge el ja benemèrit Institut d'Estudis Catalans. Completament d'aquest vé a ésser, en certa manera, la Biblioteca suara oberta a l'activitat dels estudiosos.

Entenem haver registrat, al donar compte d'aquest fet, una data memorable per a la nostra Patria, com sia que a hores d'ara podem tenir per reconstituït el cervell col·lectiu de Catalunya.

La nostra teoria es aquesta. Ahir les institucions de caràcter literari i artístic, com els Jocs Florals i l'Orfeó Català, s'encarregaven de la missió de fer-nos sentir els batecs del cor de Catalunya; la patria continuava existint, amb tot i la inconsciència d'una gran part dels seus fills, qui s'havien acostumat a ignorar-se ells mateixos.

Un segon moment de la nostra renaixença ve representat per la creació d'aquestes institucions de cultura, l'Institut d'Estudis Catalans, la Biblioteca de Catalunya, que formen l'organisme propulsor de la nostra idealitat futura. Aquesta reorganització cerebral era tan indispensable que si fins ara el Catalanisme havia pogut desenrotllar una acció fecunda en un ordre quasi exclusivament sentimental, era molt perillós per a la seva acció successiva que no comptés amb una definició de principis, raonada, conscient, que li permetés avançar amb aprofitament integral de les seves forces i, sobre tot, sense desviar-se del seu objectiu. Després de la noció de vida ve la noció del coneixement.

La tercera etapa, la del demà, serà l'activitat política nacional. Catalunya fins ara, no n'ha fet de política per a ella mateixa, tot lo que en aquest sentit porta fet no ha estat sinó treballar per a arribar al resultat que avui constatem, això és, a la desamorti-

zació dels seus elements directius, rehabilitant, per dir-ho així, els orguens cridats a realitzar unes funcions que Catalunya havia deixat de complir per ella mateixa i li eren suplertes de fóra estant. Es a partir de ara, i no abans, que la nostra Patria pot aspirar a exercir la seva política nacional.

La creació de l'Institut d'Estudis Catalans, seguida de la apertura de la seva Biblioteca, són coses que tots hem d'agrair en aquest home qui es diu N'Enric Prat de la Riba. No és de cap manera fer acte interessat de servilisme anomenar, amb totes les lletres del seu nom, al qui és avui el primer President de la Mancomunitat de Catalunya: per damunt de lo que puguin pensar de ell els amics i els no amics, els correligionaris i els d'altra banda, és precís (i per a nosaltres grat) regonèixer que'l senyor Prat de la Riba, amb una perseverancia i una tenacitat que sols poden néixer d'una convicció arreladíssima, ha obert una era nova per a la nostra Patria, amb la fundació d'aquelles

dues institucions, destinades a nacionalitzar la cultura catalana, que fins ara devenia estèrilment híbrida confonent-se amb una activitat cultural estranya a la nostra.

Concretant-nos a l'Institut d'Estudis Catalans, ens és plaent regonèixer l'eficacia grandíssima que té ja actualment en això d'imposar arreu el fet d'una mentalitat i de una cultura catalanes, distintes i independents fins a cert punt de la cultura oficial de l'Estat Espanyol. Les publicacions de l'Institut, fetes en català i trameses a tots els centres intel·lectuals del món, van a hores de ara difonent i fixant un concepte de Catalunya, que farà possible un dia consagrar una diferenciació política, de què fins ara només podíem tenir consciència nosaltres mateixos. Catalunya existirà des de ara per a molts qui amb prou feines havien esment del seu nom.

I en quant a la Biblioteca de Catalunya convé posar ben clarament el concepte de que no és una biblioteca més a la nostra terra, sinó la Biblioteca de la nostra patria i l'empori de la nostra espiritualitat futura. Als qui es tinguin per dit que de biblioteques, poques o moltes, i de més o menys bones, ja n'havien aquí, i que'l fet d'una biblioteca més no es de tan gran transcendencia com nosaltres volem suposar, els invitarem a seguir un breu raonament que anem a fer.

Barcelona compta amb la Biblioteca de l'Univeritat, que l'Estat anomena Provincial i Universitaria. Es un dipòsit importantíssim de llibres, format amb els fons procedents de les extingides biblioteques monàstiques de la nostra Ciutat. Està molt ben servida, i els investigadors de la cultura catalana hi troben sempre un afectuós aculliment. Els bibliotecaris actuals, formats més a la moderna que'ls anteriors tenen sense reserves a disposició dels estudiosos tots els materials de la casa. Emperò la Biblioteca Universitaria no té medis de fer noves adquisicions; és com una vella nau abandonada en mig de la mar, sense comunicació amb la vida mundial. Els vaixells moderns passen al costat d'ella sense deixar-la participar del moviment qui els impulsa.

L'Arxiu de la Corona d'Aragó és indicat i únic quasi per als estudis històrics de la nostra Patria. La casa compta des de fa poc amb una biblioteca auxiliar que era del tot indispensable. S'estàn fent catàlegs i organitzant dependencies noves, entre les quals un petit museu històric. El servei en aquest Arxiu sempre ha sigut bo, i, a favor del zel de què's senten posseïts els nous arxivers, ten-

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisséptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

deix a millorar encara, fins al punt que, a no trigar gaire, serà un dels establiments més ben organitzats d'Espanya. Així i tot, la seva missió és essencialment retrospectiva. Allà hi ha fixada la nostra història; el nostre pervindre no'ns hi pot ésser revelat sinó com una aspiració platònica i sentimental a devenir altra volta lo que fórem sense parlar-nos dels camins que'ns hi poden menar.

No parlarem dels altres establiments d'aquest genre que hi ha a la nostra Ciutat, de algunes biblioteques i museus com els de Vich i Vilanova, qui no tenen emperò la importància dels que hem anomenat en primer lloc. El nostre raonament se redueix a establir el fet de què, ni la Biblioteca Universitària de Barcelona ni l'Arxiu de la Corona d'Aragó, amb tot i llur importància excepcional no serveixen per a relacionar a Catalunya amb el restant del món. Oficialment, no hi ha en tot Espanya sinó un sol centre d'activitat intel·lectual, que és Madrid; i a

les biblioteques d'allà, les úniques qui mantenen relació directa amb els nuclis intel·lectuals estrangers, van a parar exclusivament els llibres i publicacions que la ciència oficial i extra-oficial de tots els països, produeix sense descans. Per manera que, des de Barcelona, ha estat fins ara impossible enterar-se, en una paraula, dels elements copiosos que l'internacionalitat de les relacions savies procura a Madrid exclusivament i a Lisboa, centre d'una cultura oficialment distinta de l'espanyola.

L'institució a Barcelona de la Biblioteca de Catalunya, ve a determinar la formació d'una tercera capitalitat intel·lectual dintre la Península, i consagra la nostra independència espiritual, tal com convenia als destins futurs de la Patria Catalana. Es aquest, ademés, l'únic camí per assolir la concreció d'un Ideal ibèric amb la participació equitativa de les tres races peninsulars.

R. MIQUEL I PLANAS

L'home optimista

Els que han tingut la sort de conèixer un home veritablement optimista comprendran desseguida que, de tots els tipus que podria descriure una ploma educadora, no n'hi ha cap com aquest que sigui tan idealment interessant. Ben cert que al pesimista i a l'indiferent no'ls manca la seva filosofia, ben clar que al viciós i al politicastre no'ls falten les seves raons, ben segur que l'afeminat, el pròdig i tants d'altres tenen trets aprofitables per al destre esbrinador, però totes aqueixes característiques amb tot i ésser ben dignes de reflexionar, generalment no'ns plauen tant com les del home esperançador. Què ho fa? ¿Es, pot-ser, perquè no n'hi ha gaires? ¿Es perquè interpreta millor que cap altre el nostre sentiment? ¿Es perquè en el seu obrar hi veiem una prometedora orientació? No sé... Lo que sí es remarca ben clarament és que, malgrat els nostres prejudicis, malgrat les nostres diverses opinions, la seva figura estranyament admirable, ens atrau, ens alegra i ens eixampla el cor.

No més de veure'l ja sembla que us sentiu més assossegats. Les passes segures, els ulls brillants, el geste enèrgic... tot en ell indica confiança i futuritat. Sempre el trobareu animat i amb decisió: quan marxa, quan mira, quan parla; quan parla, sobretot, la seva veu encisadora us encomana l'emoció. Ja amb sorprenents paragrafs us desenrotlla xamoses narracions, ja amb esplèndits períodes us fa comprendre la seva manera de veure el món. I sa paraula, entusiasta i dominadora, salta d'un assumpte a l'altre, defineix i aclara les més ardues qüestions. Allí on només hi veieu que tenebres, ell hi ovira un raig de claror, allí on no més s'hi descobriuen que bromes oratjoses, ell hi profetitza el bon temps. Resteu embadalits d'una plàtica tan deliciosa. Encara que de moment no us convenci de certes coses, sempre voldríeu tenir-hi conversa, i en el vostre interior li remercieu ses gracioses peroracions.

Però amb tot, és la seva valent actuació, són les seves executories de coratge i de persistència el que més impressiona als seus observadors.

Si atenint-nos als fets fins avui anotats observem els fenòmens que's reproduïen

constantment en la nostra natura ètica-psicològica, veurem com, en últim terme, tots els nostres actes semblen obeir a una llei infiltrada en el cor de l'home per la qual tots aspirem o aspiraríem a un estat que, en un concepte o altre, creiem superior al present. Així passa que cadascú, a la seva manera i més o menys confosament, té els seus desitjos, les seves esperances, les seves ambicions. I aquestes íntimes manifestacions són els estímuls de la vida, són els objectius en la lluita quotidiana del nostre obrar, són activitats anímiques que mouen braços i cervells d'individus i col·lectivitats. Elles ens donen caràcter, elles dirigeixen la nostra voluntat. Així que l'experiència avalora la consciència concreten la fi que anem cohejant. Però heu's aquí el conflicte. Arribarem a aconseguir-la? Un teixit de circumstàncies envolten l'home, impeding-li quasi sempre de triomfar. Aleshores ve el mal humor, el desequilibri, la desesperació. La gran majoria es desanima, defalleix en el combat i passa a ser altres tants individus que la lluita ha desqualificat. Les històries d'aquestes, en el fons, totes s'assemblen, i en el descens de les situacions somniades, totes són iguals. De primer, desenganys; poc a poc, disminució d'aspiracions; després, més desenganys; i a l'últim, conformació, si us plau per força, amb resoldre el problema de la manutenció.

Però si l'home que intervé en la diària lluita és optimista de cor, rebutja les paraules defallidores, car sa confiança il·limitada el fa obrar d'un altre faisó. No's deix dominar per les circumstàncies, sinó que procura que elles per la llum que irradija, se posin sota el seu comanament.

Els desconfiats somniadors, els que puguen empeso per altres, els professionals de l'egoisme acaparador, s'aprofiten de totes les oportunitats, se valen de totes les ocasions per a poguer triomfar. Sols ell segueix la ratlla dreta trepitjant contrarietats i entrebancs. Lo que als altres mata, per ell no té més que un valor temporal. L'adaptació no li és carga de la vida, sinó que, com a feta amb consciència, li és esperiència i coneixement per a l'esdevenidor. Es així com dels alts pedestals baixa a les humils posicions, sempre amb fermesa, sempre amb

tranquil·litat. I aleshores recomença amb més braó que mai, car en la desgracia la seva ànima de ferro adquireix ignorades qualitats.

Els esperits inferiors en les desfetes dels altres basen el seu triomf. Ell, en els dies antagònics per a tot-hom té una veu d'esperança i de consol. Que la cosa no reïx? Ja se obtindrà *le genie n'est qu'une longue patience*, digué un cèlebre autor.

I sempre de la mateixa manera, font de energia inestroncable, la seva acció no s'acaba mai. Per ell lo fàcil i lo difícil no són més que mides humanes per a saber la grandària o la petitesa de la nostra voluntat. Sembla que la natura es reconcentri en la seva ànima per a brillar-hi resplendent, prometedora de novelles idealitats.

El desig de viure'l sent d'una manera imperiosa amb la pruitja d'una vinenta realització. L'aire l'afalaga, el sol l'acaricia i li riuen les muntanyes tot mostran-li els horitzons. A la nit, la lluna li destrena cançons d'enamorat. Esguarda la dona estimada i en el silenci de ses mirades i en la dolcesa de la seva veu descobreix el ritme de l'amor universal; gira els ulls a la plana i s'admira de la terra fecondanta, del vaivé dels transeunts i del brugit de la ciutat; i després, quan se clou a casa, descansant del jorn aqueferat, una íntima visió de benhaurança brilla en els indrets de sa maisó. Les energies s'apleguen de nou, tot preparant se per a la tasca a recomençar.

A son entorn hi ha el món vulgar que tot ho ofega, tot ho inonda; més el seu esperit se revesteix d'un concepte superior. No hi fa res que'ls altres no el penetrin, no hi fa res que n'hi hagi que'l tractin de foll; l'obra seva és de precursor; i quan les turbes estacionaries facin riota dels seus anels, ell amb la copa d'or de la seva vida, beurrà el vi reconfortant de les seves concepcions.

Per això té força, per això és home que ho desafia tot. I quan l'humanitat se revolca d'enuig i de malícia, quan la desconfiança dramatitza els homes i llurs relacions, ell, amb la serenitat d'un viure que idealitza planta la bandera d'uns més grans amors.

Tots hem de morir; mes ell creu, ell espera, ell escampa la seva lleuor. I és que en la vigor de la seva ànima hi ha la vigor que mou els mons.

Forma part de les daurades minories, de aquestes selectes minories que amb mirada implacable qualifiquen ambients. Són d'ell, són del seu tremp els lliberadors, els que triomfen en la vida, els que ho remouen tot. Ells en moments de fe en la seva obra creen l'art, la ciència, la civilització. Ells, en moments de fe en la seva obra, crearàn un món millor.

Quan s'ha perdut la fe en la nostra força i el sol declina i la terra s'omple de tristor, Schopenhauer critica a Leibnitz, la dissort voluntaria es contraposa a l'idealitat de l'amor. Aleshores és precís que us aparteu dels homes que no tenen caràcter, es necessari que us allunyeu dels fracassats i dels falsos idealitzadors. Cal que acudiu a un home veritablement optimista i veureu com els dies canvien de faç i com el mon renova les colors. Veureu com les seves idees us eleven l'esperit i de l'esterilitat d'una vida mal portada en fan brostar novelles il·lusions...

Tal vegada és per això que, amb sa figura estranyament admirable, ens atrau, ens alegra i ens eixampla el cor.

De Patria, de Valls. PERE LLOBERA

Informació

Tocant ja a son terme els treballs de organització del viatge col·lectiu a les Ciutats Jardins angleses amb motiu del pròxim Congrés Internacional de Ciutats Jardins i Construcció Cívica de Londres, la Societat Cívica la Ciutat Jardí, entitat delegada per a organitzar la representació espanyola en dits Congrés i excursió, ha circulat el programa definitivament fixat per als mateixos, i suplica a tots, els que per això s'interessin, es serveixin formalitzar la seva inscripció, a l'Agència de Viatges, Marsanrof (R. Canaletos, 2), abans del dia 20 del corrent, en el que deurà tancar-se la llista, per les exigències del servei.

Aquesta solemnitat, en la qual pendrà part centenars de distingides persones de tots els països del món, ha sigut profusament anunciada per tota Espanya; organitzant-se també a Madrid una caravana, que s'unirà a aquesta amb els que aquí s'inscriuen. L'itinerari per als que surtin de Barcelona és el següent:

Comprèn els dies des del 6 fins el 19 de Juliol, pel preu de 625 francs per persona, en primera classe, i una extensió a voluntat per les pintoresques ciutats i llocs d'Escòcia, mitjançant el suplement de 11 lliures esterlines per persona, tornant a Barcelona el 28 del mateix mes.

A l'anada es detindran els excursionistes a Lió per a visitar la notable Exposició Internacional Urbana que acaba de inaugurar-se a dita ciutat.

Per a detalls sobre l'excursió poden els interessats dirigir-se a l'indicada Agència de Viatges Marsanrof (R. Canaletos, 2), o a la Secretaria de la Societat Cívica la Ciutat Jardí, (Urgell, 187).

Els Jocs Florals de Lo Rat-Penat

La Societat valencianista «Lo Rat-Penat» ha publicat ja el cartell per a la festa que tots els anys celebra durant un dels dies de la Fira de Juliol.

Després d'una inspirada i galant crida als poetes i artistes de València i son antic regne de Catalunya, les illes Balears i de totes aquelles regions on és coneguda i parlada nostra llengua materna, publica els premis que han d'adjudicar-se, que són els següents:

Flor natural.—A la millor poesia, el tema de la qual es deixa a l'arbitri del poeta, el qual oferirà la simbòlica rosa a la dama que ha de ocupar el trono de la Poesia.

Viola d'or.—Poesia essencialment religiosa o moral.

Englantina d'or.—Tema: «Himne regional».

Un calze d'argent.—A una novela de costums valencianes, que estudiï el caràcter psicològic de nostre poble, l'extensió de la qual no passi de 500 quartilles, ni siga menor de 250.

Un objecte d'art.—Bust escultòric del poeta Vicens W. Querol; la grandaria serà de 70 centímetres.

Aquests són el premis ordinaris. Els de caràcter literari deuen ésser escrits en l'an-

tiga i moderna llengua d'aquest regne, de Catalunya i de les illes Balears.

Els premis extraordinaris són els que a continuació es consignen:

Mil pessetes.—De l'Ajuntament de València. Tema: Historia documentada de l'institució «El Pare d'Ories de València».

Impressió de 500 exemplars.—Premi de la Diputació Provincial. Tema: «El govern general del regne de València en els temps forals; historia de sa jurisdicció».

Un objecte d'art.—Del doctor D. Victòria Guisasola. Tema: «Memoria històrico-descriptiva d'algun monument d'art religiós d'aquesta capital o de la provincia».

Un objecte d'art.—Premi del governador civil D. Josep Centaño. Tema: «Una biografia documentada del poeta i músic valencià D. Lluís Millán».

Objecte d'art, de la darrera reina dels Jocs Florals, senyoreta Maria Lluïsa Zaragoza i Meliana, a una poesia descriptiva d'una costum popular valenciana.

Els mantenedors que han de jutjar aquests treballs, són:

El P. Lluís Fullana, D. Antoni de Cidón, D. Joan Pont, D. Francisco Paredes i el president de la Societat.

El terme de la presentació de treballs acaba el dia 15 de Juliol. Els altres detalls del concurs poden consultar-los els interessats en el cartell que «Lo Rat-Penat» posa a sa disposició en son hostatge social.

Jocs Florals de Olot

Certamen Literari i Artistic d'Olot de 1914. Any XXV de la fundació

La Junta organitzadora's complau en convidar a tots els poetes i prosadors de totes les terres on la nostra ferosa llengua és parlada, a pendre part en el concurs que's clourà amb la festa celebradora el dia 9 de Setembre prop vinent o en altre dels dies de les festes que anyalment celebra la nostra ciutat en obsequi a sa excelsa patrona la Verge del Tura.

Al publicar aquesta lletra de convit, l'esmentada Junta desitja a tots els concursants inspiració i bona sort per guanyar els premis que s'ofereixen a tenor del següent cartell:

PREMIS

I Flor Natural, premi d'honor i cortesia, que s'adjudicarà a la millor composició en vers sobre tema que's deixa al bon gust i franc arbitre de l'autor. El qui'n resulti guanyador deurà fer-ne present a la dama de sa elecció, qui serà proclamada Reina de la Festa i, des de son lloc presidencial, farà entrega dels altres premis als qui en sien guanyadors

II Un objecte d'art o son equivalent en metàl·lic (100 pessetes), ofert per l'Excelentíssim Ajuntament d'aquesta ciutat, per adjudicar a la millor composició en vers que respongui al tema de Patria.

III El «Cos d'Adjunts» ofereix un altre objecte d'art o son equivalent (100 pessetes), per ésser adjudicat a la millor composició d'assumpte religiós o moral.

IV D. Pere Llosas, Diputat a Corts per aquest dstrictre, ofereix un objecte artistic a la millor monografia històrica sobre el lema: «La vila d'Olot durant els regnats de Joan II i dels Reis Catòlics».

V Un joc d'escriptori d'ònix i plata ofert pels Excms. Srs. D. Frederic Rahola, Marqués d'Allella i Comte de Figols, Senadors per aquesta provincia, per premiar la millor composició en vers o en prosa literaria de tema lliure.

VI El M. I. Sr. Marqués de Galtero ofereix un objecte artistic per adjudicar-lo a la millor llegenda, tradició poètica o fet històric de la comarca olotina, narrat o cantat en prosa o en vers.

VII D. Joan i D. Josep Clarà ofereixen una obra d'art, original dels donadors, a la millor prosa de tema lliure.

VIII D. Josep Llimona ofereix altra obra d'art, original del donador, per ésser adjudicat a la millor composició literaria en prosa o vers de tema lliure.

IX D. Josep Berga i Boada ofereix un quadro, original del donador, a la millor «Novel·leta de costums rurals o ciutadanes».

X D. Celestí Devesa ofereix una obra escultòrica, original del donador, a la millor composició en prosa o vers d'assumpte montanyenc.

XI D. Menció Domenge ofereix un quadro, original seu, per adjudicar a la composició en vers que millor canti l'encís de la vida del camp.

XII Un objecte d'art o son equivalent (50 pessetes), oferta d'un donador anònim, per la millor poesia humorística de bona llei.

XIII La casa «El Arte Cristiano» ofereix una imatge ricament decorada, obra dels seus tallers, per adjudicar al millor Aplec de cançons populars, lletra i música, recullides en la comarca olotina.

VX La casa «El Sagrado Corazón» ofereix una imatge, fabricada en els seus tallers, per premiar la millor poesia mística.

XV La casa «Las Artes Religiosas» ofereix un objecte d'art, fabricació de la casa, per ésser adjudicat a la millor poesia de tema lliure.

Condicions:

Els treballs deuràn ésser inèdits i escrits en català.

Deuràn ésser remesos, en la forma acostumada en tots els Certàmens al Secretari D. Anton Bolós (carrer de Sant Rafel, 27), per tot el dia 10 d'Agost.

El Jurat no podrà dívidir els premis ni concedir accèssits.

El «Cos d'Adjunts» se reserva la propietat de les obres premiades durant un any a comptar del dia de la festa.

El Jurat estarà constituït per D. Joaquim Ruyra, president; D. Pere Llosas, vispresident; D. Eduard Girbal Jaume, D. Jaume Barrera, pvre., D. Josep López Picó i D. Bonaventura Subiràs, vocals; i D. Joan Maria Feixas, secretari.

Olot 6 de Juny de 1914.

La Junta Organitzadora: Josep Saderra, president; Ignasi Rubió, vispresident; Pius Freixa, arxiver; Joan J. Caminals, tresorer; Anton i Bolós, secretari.

CERTAMEN CIENTIFIC - LITERARI
organitzat per l'Ateneu Igualadí de la
Classe Obrera amb motiu de la celebra-
ció de les **BODES D'OR** de la seva
fundació.

PREMIS

I *Flor natural*.—Premi d'honor i corte-
sia, que serà adjudicat a la millor poesia
que es presenti a concurs. El que no sigui
guanyador deuria fer-ne ofrena a una dama
o damisella de la seva elecció, la qual serà
proclamada Reina de la Festa.

II *Premi de Sa Majestat el Rei D. Al-
fons XIII*.—Una col·lecció completa de là-
mines de la Calcografia Nacional, al millor
treball que desenrotlli el tema «La mutuali-
dad para el seguro de obreros en paro for-
zoso.»

III *Premi de l'Ateneu Igualadí de la
Classe Obrera*.—Dues centes cinquanta pes-
setes al millor treball sobre el tema: «Siste-
ma pedagògic més adequat per a implantar
a les escoles de l'Ateneu.»

IV *Premi de l'Excm. Sr. D. Josep Sán-
chez Guerra, Ministre de Governació*.—Un
objecte d'art al millor treball sobre el tema:
«Casas baratas. Ventajas positivas de su
construcción para la clase obrera.»

V *Premi de l'Excm. Sr. D. Manuel An-
drade, Governador civil de la provincia de
Barcelona*.—Un objecte d'art al millor tre-
ball sobre el tema: «Misión social del Obre-
ro.»

VI *Premi del Mlt. Illtre. Ajuntament
d'aquesta Ciutat*.—Cent pessetes, a la millor
disertació sobre la «Missió del Municipi res-
pecte a la cultura popular.»

VII *Premi de l'Excm. Diputació Pro-
vincial de Barcelona*.—A la millor composi-
ció en vers o en prosa de tema lliure.

VIII *Premi de D. Manuel González Vi-
lart, Diputat a Corts per aquest Districte*.—
Un objecte d'art, al millor treball sobre el
tema: «Passat, present i pervindre de l'Ateneu
Igualadí de la classe obrera.»

IX *Premi dels Srs. D. Josep Queralt,*

*D. Francesc Rafols i D. Isidre Rius, dipu-
tats provincials*.—Un objecte d'art al millor
treball en vers o en prosa de tema lliure.

X *Premi dels germans Jaume i Artur
García Fossas*.—Cinc centes pessetes, al mi-
llor treball sobre el tema: «Projecte d'ense-
nyances per a l'Ateneu, com a institució
social de cultura i com a futura universitat
popular, d'acord amb son caràcter constant-
ment neutral i en harmonia amb les necessi-
tats i progrés de Igualada, i al seu avenç
industrial. Medis per a la seva implantació
i sosteniment.

XI *Premi de la Societat Protectora d'Ani-
mals i Plantes de Catalunya*.—Vinticin-
c pessetes, medalla d'or i diploma de mèrit,
al treball, en prosa o en vers, que millor ex-
pressi les excel·lències, beneficis morals i
materials que reporta el bon tracte i protec-
ció als animals.

XII *Idem idem*.—Altre diploma de mèrit,
al millor treball que en les mateixes condi-
cions expressades en l'anterior premi, sigui
dedicat als arbres.

XIII *Premi del celebrat pintor igualadí
D. Gaspar Camps*.—Un objecte d'art. Tema
lliure.

XIV *Premi del Centre Gremial*.—Un ob-
jecte d'art al millor treball sobre el tema:
«La cultura ante los gremios»

XV *Premi de l'«Orfeó del Noya»*.—Cent
pessetes a l'autor de la millor composició
inèdita per a cor mixte, i

Accèssit de cinquanta pessetes a la compo-
sició que en sigui mereixedora.

XVI *Premi de D. Joan Serra i Mercader*.—
Cent pessetes, al millor himne escolar,
amb lletra catalana que's deixa al lliure
albir del compositor, propi per a ésser can-
tat en les escoles de l'Ateneu.

XVII *Premi de D. Joan Bas i Jordi*.—
Un exemplar de la «Historia d'Igualada»,
al millor treball presentat per un noi o noia
menors de 17 anys, glosant una pàgina
d'història d'aquesta ciutat.

XVIII *Idem idem*.—Un altre exemple de
la «Historia d'Igualada» al nen o nena que

millor desenrotlli: «Una costum infantil
igualadina.»

Notes. Les condicions relatives a la re-
mesa de treballs són les acostumades i con-
sagrades per l'ús en aquesta mena de fes-
tes.

Tots els treballs podran ésser escrits en
català o en castellà, i deuràn remetre's a la
Secretaria de l'Ateneu Igualadí de la classe
obrero per tot el dia 10 d'Agost vinent.

Les composicions musicals deuràn ésser
en poder del Secretari abans del dia primer
de Juliol, per a procedir al fallo seguida-
ment, a l'objecte de que la que se li adjudica
qui el premi de l'«Orfeó del Noya», pugui
ésser executada pel propi «Orfeó» el dia de
Festa.

Les obres no premiades se retornarán a
llurs autors durant els tres mesos següents
a la celebració de la Festa, mitjançant la
presentació del lema i els sis primers com-
passos.

En el cas de no presentar-se composició
mereixedora del premi segons el tema pro-
posat, el Jurat pot adjudicar-lo a la que al
seu judici en sigui mereixedora.

L'acte del repartiment de premis se cele-
brarà el 25 d'Agost vinent, Festa Major
d'Igualada.

Formen el Jurat qualificador dels treballs
literaris:

D. Pere Corominas, president; D. Frederic
Rahola; D.ª Carme Karr; D. Wifred Coroleu;
D. Cebrià de Montoliu i D. Francisco de P.
Bedós, vocals; Manuel Gomis, secretari.

Formen el Jurat qualificador dels treballs
musicals:

D. Antoni Nicolau, D. Enric Morera i don
Lluís Millet.

Igualada, 15 de Maig de 1914.

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economía. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap arte-
facte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital
com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

**VIUDA DE
JOSEP RIBAS**

**MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS**

***

INTERIORS COMPLETS

***

SECCIÓ COMERCIAL

MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

***

METAL-LISTERIA & LÁMPARAS

***

OBJECTES D'ART

***

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:

Carretera de Ribas, 279

(SAGRERA)

Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes

Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:

Levallois Perret

(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL

VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES

LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE

SE'N PERDI UN SOL RAIG

FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPAÑIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona.